



שבחי הבעש"ט 4

הרב אלימלך פוטש

ב"ה

על רבי שמעריל ממעתיקי השמועה של סיפורי הבעש"ט

רבי שמעריל היה מחשובי המקורבים של רבי פנחס מקוריץ, הוא נזכר כארבעים פעמים בכתבי רבי פנחס מקוריץ. בהם שמועות מגדולי תלמידי הר"פ שמביאים בשמו של רבי שמעריל. מעניין כי הסיפור בהקדמת המדפיס' של ספר 'שבחי הבעש"ט' כי את הסתלקותו של רבי שמעריל ראה רבי מנחם מנדל מויטבסק בסעודה שלישית של אותו השבוע, מתקשר לדבריו של רבי שמעריל המובאים בכתבי הר"פ (אמרי פנחס השלם, בני ברק תשס"ג, ח"א אות תמב עמ' קסא): 'ואמר בשם רבי שמעריל [ווארחיווקער] ז"ל שבעת סעודה שלישית נגזר איך יתנהגו עם האדם כל השבוע'. פעם אחת הוא מביא סיפור על הבעש"ט מערב יום כפור ש'רצו אנשי ק"ק מעזבוז לבטל המנהג שיושבים עם הקערות בערב יום כפיור מבני שמבלבלין וכו', ושמע הבעש"ט ולא הניח לבטל... (שם אות קח עמ' רלג).

פרטים ביוגרפיים עליו אינם נמצאים בכתבי הר"פ, אך נוכל לעמוד עליהם מתוך הסיפור הבא ב'שבחי הבעש"ט' (מהדורת ר"ב מינץ, ירושלים תשכ"ט, עמ' צט-ק):

'שמעתי מהרב ר' פאלק הכהן שחמיו ר' שמעריל לא היה לו בן זכר, והבעש"ט ה' מתאכסן אצלו, ולא היה לו בית מיוחד בשבילו, והתאכסן בבית הלז, והנשים סרו משם לשכינו, ומבשלות שם, ובעת הסעודה מביאות לכאן, פ"א יום א' קודם נסיעתו, רצה לבקשו שיתפלל עבורו שיהיה לו בן זכר, וסיבב אליו ולא יכול לדבר מפני הבושה, ולמחר קודם הנסיעה ג"כ סיבב לדבר אליו ולא יכול ובוש ממנו, פתאום אמר לו הבעש"ט שלח אחר אשתך, ובאה, ולקח הבעש"ט מטהו בידו, ואמר לה הבעש"ט, תראי שתלדי בן זכר, כי אני אשבר לך עצמות במטה זה. וכן היה שילדה בזה השנה בן זכר, ושמו ר' דוד שהיה אב"ד בק"ק טושיטשילנק. ומנהגו של ר' שמעריל היה אפילו אם ילדה אשתו בת, נסע להבעש"ט ולקח ממנו קמיע, ונתן לו שני אדומים או יותר, כי הוא היה בעת הנ"ל סוחר, והיה לו ערך ג' אלפים זהובים, וכשנולד לו בן הנ"ל, נסע להבעש"ט לקח ממנו קמיע כמנהגו מאז, אמר לו ילדה אשתך בן, אמר לו כן, אמר לו הבעש"ט תדע שלא יהיה לך עוד מעות, כי נתנו לך ברירה: או מעות או בן, ובררתי אני בשבילך טוב שיהיה לך ב"ז [בן זכר]. וכן היה, כל הסחורה שקנה הפסיד בה, עד שהפסיד כל מעותיו, ונתקבל אח"כ למגיד מישרים בק"ק וויערחווקא, ואני כאשר הכרתי אותו כשהיה שכיח אצל הרב דק"ק קאסוב [רבי נחמן] היה בעת ההיא מ"ץ דק"ק סאוראן'.

נראה כי רבי שמעריל מוורחיווקא היה ממעתיקי השמועה של הבעש"ט באזור מחוזי ויניצה ואודסה, [דרום אוקראינה של היום]. כמוהו רבי גדליה מליניץ Illintsi שבמחוז ויניצה המכונה 'הרב של קהילתנו' בפי תלמידו המובהק רבי יהודה ליב מליניץ בנו של רבי דוב בער שו"ב דק"ק ליניץ מחבר 'שבחי הבעש"ט'. רבי שמעריל שהיה ממקורבי רבי פנחס מקוריץ קירב את תלמידי רבי פנחס שהיו רחוקים כ-400 ק"מ מרובם שישב בקוריץ או באוסטראה במרכזה של ווהלין [מרכז אוקראינה של היום], ואילו תלמידיו גרו במרחק גיאוגרפי רב ממנו, והיו מרוכזים במחוזי אודסה וויניצה ברשד (Bershad), - מקום מגוריו של גדול תלמידיו, רבי רפאל, מסביב לברשד התרכזו רוב רובם של תלמידי רבי פנחס מקוריץ: דרומה – אוליגופל (Olhopil), באלטה (Balta), קראטיע (Kruti). צפונה – טרוסטיאנץ (Trostianets), , טולצין (Tulchyn), הייסין (Haisyn), הרנובסקא



(Hranivs'ka), מונסטריץ' (Monastyryshche), סטניווקא (Satanivka). הייתה זו תופעה ייחודית כי בדרך כלל היו קהילות החסידים ממוקמים מסביב לעיר שבה מגורי הצדיק שבצילו היו חוסים.

איני יודע מדוע התיישב רבי שמערייל בטבריה ולא בצפת. כי רבי פנחס מקוריץ העדיף את צפת על טבריה, כפי שמובא בכתביו (אמרי פנחס השלם, בני ברק תשס"ג, ח"א אות נו עמ' תע): 'כשביקש הרב [ר"פ] ליסע לארץ הקודש, דיבר שרצונו מאד לישוב בעיר מקלט, כיון שהיא קולטת את הרוצה ויכולין להחבא שם וכו', והוא [תלמידו של ר"פ רבי בנימין זאב מבלטה] ז"ל שמע שהצפת תובב"א היא קדש הנזכרת בערי מקלט בספר יהושע [כ, ז]'. ואכן רבי בנימין זאב עלה לצפת ושם מנו"כ וכן רבי אייזיק מטולנה תלמידו של רבי רפאל מברשד גדול תלמידיו של רבי פנחס מקוריץ שמנו"כ בצפת.